

שנשלם הזיכוך בכל ג' חלקי האדם, ואז הגיע הזמן להאיר האור האלקי בנשמת האדם. ומזה בא הנס בנרות המנורה ובשמן שרומז לחכמה ראשית הבריאה, ומשם מתפשט עד למטה, והם ג' צירופים כידוע ליודעים וכנגדן שלש ברכות. והבן:

ליל ג'

כשנכנסו יונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל, וכשגברה מלכות בית השמונאי ונצחום בדיקן ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהי' מונה בחותמו של כה"ג. הנה שמן הוא חכמה כבש"ס (מנחות פ"ה:) מתוך שרגילין בשמן זית חכמה מצוי' בהן, וכתיב (תהלים קי"א) ראשית חכמה יראה ה', והיינו כי חכמה הבאה לאדם היא רק שפע אלקי, וזולתה איננה נקראת חכמה רק דרך השאלה, כדכתיב כי ה' יתן חכמה מפיו דעו ותבונה. וע"כ אי אפשר לאדם לקבל חכמה מהש"י רק ע"י יראה שהוא עומד מרחוק כדכתיב (ירמי' ל"א) מרחוק ה' נראה לי, וכמ"ש במשה רבינו ע"ה (שמות ג') אסורה נא ואראה את המראה וגו' ופירשו המפרשים במלת אסורה לעמוד מרחוק היינו להתרחק עוד יותר ע"כ ואראה את המראה, ויראה היא אותיות ראי, היינו באותה מדה שיש בו יראה זוכה לבהי' ראי, וחכמה היא בהי' ראי' שהיא ראית השכל, והכו"ל השתמשו תמיד במלת ראי' על החכמה נראין דברי פלוני רואה אני את דברי פלוני היינו שהחכמתו ודעתו מסכימות לזה. והנה היכל הוא במספר ס"ה כמספר שם אד' שהוא מרות ואדנות שהוא שם של יראה, וע"כ החכמה האלקית שבישראל מכונה בשם שמנים שבהיכל. והיונים הארורים הם לגמרי בהיפוך זה שמדתם הוצפה ועזות שהיא היפוך מדת היראה, והרמב"ן כותב על אריסטו שחשב הוא ותלמידיו הרשעים שכל שאינו משיג בשכלו איננו אמת. והם כששלטו על ישראל הכניסו מדתם זו בישראל היפוך מדת היראה. והיו שטמאו כל השמנים שבהיכל. וטומאה היא מלשון טמטום כבש"ס יומא (ל"ט.) אל תקרי' ונטמאתם במ אלא ונטמטם במ שפירש"י

עבירה אוטמת וסותמת הלב מכל חכמה. והיונים הארורים, במה שהכניסו מדתם מדת העזות שהיא היפוך היראה בלב ישראל, אטמו את השפעת החכמה האלקית מישראל ורצו להכניס בהם חכמתם חכמה חיצונית אשר באמת אין ראוי לקרותה חכמה, כי היא בנוי' על שכל אנושי שבמה נחשב הוא. שהרי קצת חכמות תמצא גם בבע"ח הטבעיים כמו שספרו חכמי הטבע, וכמו שאנו רואין מבנין הכוורת של דבורים, ותחבולת בע"ח לצוד קצתם את קצתם. ומעט חכמה שנמצאת בהם בחקירת האלקות שאיננה נמצאת מסוג זה בבע"ח גנובה היא אתם מספרי שלמה המלך ע"ה שהגיעו ליד אריסטו וגרע והוסיף והחליף לפי הלך רוחו עד שנהפכה לו לרועץ. וכל שאר חכמתם שנמצאת גם ביתר בע"ח, בזה מעט ובוזה מעט על אופן אחר, זה לעד אמת שאיננה נקראת חכמה בהחלט אלא דרך השאלה. וחכמה שראוי לקרותה חכמה היא רק חכמה אלקית שמשגי בכח הנשמה שבו ולא מפאת כח הגוף והרגלו. והיו שטמאו כל השמנים שבהיכל עד שלא נמצא אלא פך אחד של שמן חתום בחותמו של כהן גדול, היינו כדכתיב באהרן הכהן (מלאכי ב') ואתנם לו מורא וייראני ומפני שמי נחת הוא. וכן מצינו בו מדת היראה מאד ואמר אוי לי שמא מעלתי בשמן המשחה, וספרו ז"ל שהי' רואה את המזבח בדמות עגל והי' מתירא לקרב אליו ופירש הרמב"ן (ויקרא ט', ז') שכ"כ קיים בעצמו וחטאתי נגדי תמיד עד שמחמת יראתו מחטא העגל נדמה לו כאילו העגל עומד ומעכב בקרבנותיו. והנה כה"ג הוא הנקודה הפנימית שבישראל, ובכח קדושת הכה"ג עורר הנקודה הפנימית שבישראל ושם שוכנת מדת היראה למעלה מהשכל והדעת רק מצד עצם נפש ישראל, ומנקודה זו התפשטה שוב מדת היראה בכל ישראל ונתרבה החכמה מאד, וע"כ נעשה הנס בשמן להורות ענין נכבד זה:

ליל ד'

ולא הי' בו להדליק אלא יום אחד ונעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים. הקשה